

ובחרת בחיים

גיליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

שולחן שבת עם האור החיים

ההיתקלות היומית הזו כבר הוציאה את חיימק'ה משלוותו.

מדי יום, בדרך לתלמוד התורה וממנו, הוא היה מקבל את פניו בחיך עקום וחשוף שיניים, פוצח בהתלהבות בקריאות 'וואו' נרגשות ומכשכש בזנבו ללא קשר לסיטואציה.

בתחילה הוא היה מביט בו, סוקר אותו בסקרנות ומנסה לאבחן עד כמה היצור הפרוותי הזה באמת מעונין בחברתו ועד כמה, אם בכלל, ניתן לשפוט לפי שפתו הנבחנית מה בדיוק הוא מנסה להשיג בכל אותם מפגשים אקראיים.

הוא פגש בו בגינה הציבורית דרכה חלף מדי בוקר, נתקל בו לרגלי הספסל בתחנת האוטובוס ואפילו צפה בו אץ לכיוונו בחדרו מהעבר השני של הכביש, כמעט מוסר את נפשו לשם כך וגורם בכך לטרם-תאונת שרשרת ולאישונים מוגדלים אצל נהג המשאית.

כל זאת, עד לרגע בו זינק הלה משום מקום, חושף טור שיניים חדות ונושא את רגליו הקדמיות קדימה, כמו קורא תיגר על נוכחותו של האדם באזור השיפוט שלו. רצף הנביחות הפתאומי והריצה אחוזת הטירוף הפכו את הסיטואציה למלחיצה למדי, ובאחת זנח חיימק'ה את חלומות הילדות - לבקש מאבא לגדל בעצמו גם הוא אחד כזה.

פתאום נמוגה החברות המיוחדת הזו, ההבנה שהיתה ביניהם. הכל התפוגג ונעלם כלעומת שבא, ברגע בו בחר הכלב בלנקוט בגישה החדשה, התוקפנית.

'מה עשיתי לו?' תהה לעצמו במרירות, 'וכי לא הארתי לו פנים מדי יום? האם נהגתי כלפיו באופן לא מכבד?'

אולם הכלב, כולו משדר פגיעות וכעס, נהג בו בדיוק כפי שנהגים באויב. השלב הבא במערכה כלל ריצה מאיימת לכיוונו, נביחות עם טון שעולה מרגע לרגע, עד שהבין חיימק'ה הקפוא כי אם חפץ חיים הוא - מוטב שיישא את רגליו ויסתלק מן האזור, ויפה שעה אחת קודם.

'מכלב לא בורחים' שמע במוחו את קולו של אביו, וזה הדבר היחיד שמנע ממנו לעשות כך. הוא החל אפוא לצעוד לאחור, עקב בצד אגודל, אינו מביט וכמעט כושל. לבו פעם בעוצמה לא מוכרת, ואז הוא שמע את זה.

'רָקס!' הוא שמע את הקריאה והתעלם ממנה, אלא שהיא חזרה על עצמה שוב ושוב. 'רָקס, בוא הנה!' היתה זו קריאה של חיבה, משהו שלחיימק'ה קשה היה להתעלם ממנו.

היה זה עוזיאל, השכן המבוגר, העיזור והנחמד מהבנין הסמוך.

מחד, שמח חיימק'ה לראות כי אינו בודד במערכה וכי לצידו ניצב אדם בוגר שיסייע בידו להיחלץ ממלתעות האויב החדש בעל הארשת הלוחמנית, אולם בו-זמנית ניתח את הדברים בהיגיון בריא והבין שאדם במצבו של עוזיאל לא ממש יכול להועיל לו כרגע.

הוא כמעט חזר ודבק בתוכניתו המקורית, אלא שאז אירע דבר פלא.

עוזיאל ניגש אל הכלב, ליטף אותו בחיבה וחזר שוב ושוב על המילה התמוהה למדי שהתבררה כעת כשמו של הכלב: 'רָקס'.

חיימק'ה קרא פעם על כלבי-נחיה, ומשהו בידע הזה שספג בעבר התחבר לו עם הסיטואציה הנוכחית, מבהיר לו אי אלו פרטים בנוגע למצב.

'הוא לא עושה כלום...' פנה אליו עוזיאל בחיבה, 'אין מה לפחד'.

אולם את חיימק'ה זה לא שכנע. הוא, כמו עיניו, נכח לראות כיצד הכלב רץ ותוקף אף את בעליו שלו, מתנפל עליו ללא רחם ונובח לעברו באיום.

'אה, זה' הניף עוזיאל את ידו בביטול, 'אני עודדתי אותו לעשות זאת'.

כן, אבל... חיימק'ה טרם ניאות לסגת מעמדתו, להניח לפחדיו.

הוא שמע ואפילו הנהן, היטה אוזן להסבר ההגיגי ובכל זאת סרב לבו להאמין לכך. משהו בתנוחתו העצבנית של הכלב גרם לו להאמין שזה לא זה. 'התוקפנות הזו בלתי נשלטת' טען בנחרצות ילדותית כלפי עוזיאל, 'ומי ערב לי שבעוד רגע הוא יתנפל עליי וינסה לטעום אותי, על כל המשתמע מכך?'

עוזיאל לא נכנע. חבל היה לו על הילד הסובל כל כך, משועבד לחשש המוגזם הזה.

'הבה נערוך ניסוי' הצהיר, 'אתה תאתגר את רָקס ותכעיס אותו, תעורר את חמת זעמו ותגרום לו לרדוף אחרך, ותיווכח לראות כיצד אני בולם אותו, איך הוא נמנע מלהתקדם צעד נוסף לכיוונו ללא אישורי'. הגיטוי, למותר לציין, עבר בהצלחה מלאה.

אם לא תנסה, איך תדע?

בני ישראל ניצבים במצב מאיים, מלחץ ביותר, והנה בא למשה רבנו מפי הגבורה הציווי האלקי הבא (יד. ב): 'דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִשְׁבְּנוּ וְיִחַנְנוּ לִפְנֵי פִי הַחִירָת בֵּין מִגְדַּל וּבֵין הַיָּם לִפְנֵי פַעַל צִפֹּן נִכְחוּ תַחֲנוּן עַל הָיָם'.

במילים פשוטות, כאן נצטווה עם ישראל להתייצב ולהטעות את פרעה כביכול "בְּבָכִים הֵם בְּאֶרֶץ סֹגֵר עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר" (יד. ג), והכל כדי לגרום לפרעה לרדוף אחריהם.

על כך תמה רבנו האור החיים, וכי היד ה' תקצר? הלא בידו יתברך להטות את לב פרעה ולהביא אותו לרדוף אחריהם אף ללא 'עזרתם' של בני ישראל. ואלו דברי רבנו: "הִנֵּה כָּל רוֹאֵה יִקְהֶה בָּזֶה, לָמָּה יִצְטָרֶה ה' הַלְעָרִים חֵם וְשָׁלוֹם עַל הַדְּבָר, וְהוּא עֹשֶׂה יַעֲשֶׂה כָּל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ בְּלֵב פְּרָעָה לְרַדֹּף".

על כך משיב האור החיים ומלמד אותנו פרק בהנהגת הקב"ה את עולמו בכלל, ואת בניו חביביו בפרט, וכך הוא כותב: "אָכֵן, בְּהִשְׁכִּיל בְּמָה שֶׁקֹּדֶם לָנוּ בִּידְעֵת מִדַּת הַבּוֹרָא, כִּי חָפֵץ לְמַעַן צִדֵּק יִשְׂרָאֵל, הֲלֹא זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' בְּמִצְוָה זוֹ - שֶׁנִּתְחַכֵּם לְכָל יִשְׁרָאֵל בְּהִכָּעָסָה לְבוֹרָא דְּבָר ה' בְּמִצְוָה זוֹ - שֶׁנִּתְחַכֵּם לְכָל יִשְׁרָאֵל בְּהִכָּעָסָה לְבוֹרָא וְיִאֲמְרוּ דְּבָרֵי נֶאֱמָרוּ אַחֵר כֵּךְ (פסוק יא): 'הַמִּבְלִי אֵין

תורת חיים

נושא תורני מרתק
לאור דברי האור החיים

משה רבנו נצטווה מפי ה' (יד. כו): "נִטָּה אֶת יָדְךָ עַל הָיָם וְיִשְׁבְּנוּ הַמַּיִם עַל מִצְרַיִם עַל רִכְבּוֹ וְעַל פָּרִשָׁיו", ומבאר האור החיים הקדוש כי היה צורך לצוות זאת במיוחד - זאת על פי הכלל הקובע כי (ביצה ה, ב): "כל דבר שבמנין, צריך מנין אחר להתירו".

משמעות כלל זה היא, כי במקרה בו תיקנו חכמים תקנה מסוימת ויסודה בטעם מסוים שגרם לכך, אזי אף אם כעבור זמן בטל הטעם המקורי והשתנו הנסיבות, למרות זאת אין הדבר מותר מעצמו עד שיתירוהו במנין מחודש - היינו בהצטרפות חכמי הדור ההוא והימנותם להחזיר זאת.

יש ראשונים הסבורים (רמב"ם ממרים ב, ב ועוד) כי על המנין האחרון הבא לבטל את דברי הראשון להיות גדול יותר מן הראשון, הן בחכמה והן במנין, ויש שחלקו על כך (ראה השגות הראב"ד שם) וסבורים כי אדרבה אין צורך אף במנין הזהה לקודמו, אלא אף כזה הפחות ממנו יכול לבטל דברי קודמו, כמובין אך ורק במידה ובטל הטעם המקורי [שאם לא כן, תקף הכלל (משנה עדיות א, ה): אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חברו עד שיהיה גדול ממנו בחכמה ובמנין].

ראשונים אחרים (חידוש הר"ן סנהדרין נט, ב) ממצעים בין השיטות וקובעים כי על האחרונים המבטלים להיות זהים לקודמיהם במנין, ויש שהוסיפו ופסקו (ים של שלמה ביצה פ"א סי' ט) כי עליהם אף להיות זהים להם בחכמה.

ספיר ויהלום

פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

הפצירו והתחננו, ניסו לשחד ואף לאיים, אך לשווא. המשמש בשלו.

בשלב מסוים נלאו הללו מלשכנע את הגבאי העיקש, וניגשו בחמת זעם לפרוץ את דלת חדרו של הרבי. כאן כבר לא יכול היה המשמש להחזיק מעמד, ונפל תחתיו מתעלף תוך שהוא פולט זעקה חנוקה.

בני הרבי, אשר שמעו את הזעקה וחשו למקום, נתקלו באביהם הקדוש היוצא מחדרו, והוא סימן להם כי לא זמן רב יאלצו לתהות לנוכח המאורעות התמוהים. כעבור זמן מועט סיפר להם הרבי במה דרים אמורים, כשהוא משתף אותם בדברים שבכבשונם של עולם.

באותה תקופה ניטשה מלחמה עזה בין צבא רוסיה לצבא הפולני, וכפי שהחזית היתה קשה כאן למטה - בעלמא הדין, כך גם למעלה במרום התכתשו ביניהם המלאכים הממונים על אותן אומות ורבו בניהם על הניצחון.

טענת שרה של פולין היתה - כי לזכותו עומדת קבלת הפנים החמה לה זכו היהודים בארצו לאחר שגורשו מספרד, ואילו שר האומה הרוסית התייצב כנגדו וטען לזכותו כי בארצו אין עונש מוות הקבוע בחוק, וכך בניגוד לפולין בה נהרגו יהודים על לא עוול בכפם - ברוסיה אין תופעה שכזו.

'הוחלט אפוא בשמים' גילה הרבי, 'כי יש להביא את הדבר להכרעתם של שני הצדיקים אשר בארץ, הלא הם הרה"ק ר' שניאור זלמן מלאדי זי"ע והרה"ק ר' שלמה מקארלין זי"ע.

'בנוסף קבעו בשמים כי במידה ואלה לא ישתוו בדעתם' המשיך הרבי, 'אזי יובא הנידון להכרעת'. אולם הרבי מצדו חפץ להימנע מכל זאת, והיה נחוש בדעתו שלא להכניס את ראשו בין שני ההרים ולהכריע בין דעות הצדיקים.

'בלילה קדוש זה הם היו אמורים להופיע לפניי, אותם שרים של מעלה' בהיר סוף סוף מה התרחש כאן הלילה, 'ובגודל רצוני שלא להתערב - הוריתי לגבאי כי לא יכניס אותם ויהי מה, אלא אם כן הללו יכפו עליי את הדבר ויכנסו בכח, או אז לא תיוותר לי ברירה'.

ואכן, כפי שתאר הרבי כן היה, הללו נכנסו אליו והביאו להכרעתו את הנידון הגורלי.

הרבי מצדו פנה, כך תיאר, לשרה של פולין, ודרש ממנו להישבע כי לעולם לא יחילו עונש מוות במדינתו. זאת תוך שהוא מבחיר לו כי הוא מודע היטב לכך שקבלתם את היהודים לא היתה מאהבת ישראל יתירה, אלא ממניעים כלכליים.

הלה לא הסכים להישבע, אי לכך צידד הרבי ברוסיה. אולם אף מהשר של רוסיה דרש הרבי להישבע כי המצב יימשך, וכי לעולם לא יחול עונש מוות. הלה מצדו הסכים לכך.

'למרות הכל לא מכתי על דברתי' סיים הרבי, 'אלא קשרתי את ראשו תחת שולחני. והיה אם הוא יפר את שבועתו ביום מן הימים - אקפד את ראשו ללא רחם!' מפליא לציין כי אכן, כדברי הרבי כן היה.

ההיסטוריה מספרת את הצד שלה בענין, כששולת רומאנוב אשר חלשה ברוסיה ניצחה במלחמה ויצאה ממנה כשידה על העליונה באופן מובהק, ועד תום זמנה של שושלת זו כעבור דורות ארוכים לא חל עונש מוות ברוסיה.

מספרת התורה הקדושה (יד, י): "ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה'". פרעה, חילותיו האדירים, ובנוסף גם 'מצרים' דלק אחרי בני ישראל ועשה הכל כדי להשיגם.

מי הוא אותו 'מצרים'?

מבארים חז"ל (שמות רבה כא, ה) כי הכוונה לשר העליון של מצרים, אותו שר רוחני הממונה במרום על הצלחותיה כמו גם כישלונותיה של האומה המצרית.

על כך כותב האור החיים הקדוש: "והנה המלאך הלז בא עמיהם, כי כן הוא הנהיג שהשר יעזר לאמתו ויפיל בגפילתה. וצא ולמד ממעשה אלכסנדרוס מוקדון (ראה יומא סט, ב) שהיה נדמה לו שרו במלחמות".

אולם כנגד כל היגיון - הובסו מצרים ונפל יחד עמם גם שרם, וכל זאת מגודל אהבתו יתברך את בניו חביביו. המעשה המופלא הבא התרחש בליל הסדר, בצל הרה"ק ר' מרדכי מנשכין זי"ע.

מדי שנה נהג הרבי, כמנהגם של בני ישראל מקדם, להחיש צעדי בתום תפילת ערבית של ליל החג ולאחר אמירת ההלל ברב עם ובלהט עצום, ולהסב תיכף ומיד לעריכת הסדר כראוי וכיאה ללילה קדוש ונורא זה.

אולם בשנה זו, במפתיע, התמהמה הצדיק, תחת שיועיד פניו אל השלחן הערוך ויפתח באמירת 'קדש', פנה הרבי לחדרו והסתגר בו, תוך שהוא מורה לבניו הקדושים לבל ידחקו בו וכי לא יחישוהו אל הסדר.

הוראה זו כשלעצמה מפתיעה היתה דיה, אולם דווקא המשמש בקודש הוא שהצטווה בציווי החרגי והמפתיע בהרבה.

'הנני מסתגר כעת בחדרי' אמר לו הרבי, 'ובקשתי נחיצת כי לא יהיו אי מי להפריע לי ולהיכנס אליי, ויהי מה'. עד כאן זה היה נשמע, לפחות במידה מסוימת, סביר.

'ואף אם יבואו נכבדי עם, חסידים ואנשי מעשה ובעלי זקן שיבה ודעת זקנים' המשיך הרבי והאריך בהדגשת פרטי ההוראה, 'גם אותם אל תכניס לחדרי, ואל תפתח אפילו לנקוש על הדלת או להס את תשומת לבי לכך בכל דרך שהיא'.

אך גם אם לא הופתע המשמש במיוחד עד עתה, ההמשך היה חידה סתומה עבורו.

'אל לך להתרגש אף אם יבואו אצילים ורוזנים, פריצים רמי מעלה ואפילו גנרלים ושרי-צבא' התרה הרבי בפרוטרוט ומבלי לפסוח על אף פרט, 'ואף אם אלה יציעו לך כל הון דעלמא ושמא אף יאימו עליך באיומים קשים ומרים - אל תכניס אותם אליי!'

'אולם במידה ואתה עשית את מלאכתך נאמנה' סיים בהנחיה שיש בה מן התמיהה, 'ואילו הם מעצמם ייגשו לדלת חדרי ויפתחו אותה, אין מוטל עליך למנוע זאת בכח'.

הדברים אמרו דרשני, אך המשמש מצדו דבק באמונת החכמים שלו ועשה כמתבקש. לא חלף זמן רב, והנה הוא נוכח לראות כי מדבריו של הרבי לא נפל כחוט השערה.

בזה אחר זה הופיעו ובאו הללו כמו משום מקום - בני עלייה עטורי זקן שיבה, פריצים ורוזנים, גנרלים ושרי-צבא. כולם ביקשו להיכנס, ומשסורבו בתוקף -

קברים וגו' הלא וגו' טוב לנו עבד את מצרים' וגו'.

"ונתחכם ה' ועשה דבר מרגש ומכר להם, כי ה' יעץ על פרעה רעה, ומתחכם אליו להוציאו ממצרים לרדף את ישראל להכבד בו. ומעשה אין מקום לישראל לחוש לפרעה, ואדרבה יחילו דרכיו לראות נקמתם בו".

אולם לא די בכך.

"ולא הספיק לבוא לומר להם הדברים בפה לבד, כי הוא יחזק לב פרעה לרדף אחריהם, כי לא יעשו הדברים בהם רשם, ובראות אותו ירעשו ויתנו ראש לשוב אליו ממוראו עליהם. לזה צוה ה' שישבו ויחגו, ויעשו מעשה המוכן לרדף פרעה אחריהם, ודבר זה ירגישם ויעשה בהם רשם כי הם הם העושים הכנה בהרגשה רעושה - שחזרו לאחוריהם ולחנות במקום מיוחד שממנו יטעה פרעה לרדף אותם, ובוזה לא יפחד לבם, ובבואו גל יעקב ישמח ישראל כי יחיה נקם באויביו".

הש"ת חפץ לנהיג עם ישראל דווקא כך. הוא יתברך רצה שהם יידעו, ולא רק יידעו אלא גם ירגישו בכל מהותם ואף יעשו מעשה של ממש כדי לחזק את התחושה, כי ה' הוא שמחזק את לב פרעה ובעצם מנחה את כל האירוע כולו בפרט, ואת הבראה כולה בכלל.

קום ועשה, באמונה וביטחון

אנו נתקלים לעתים קרובות במצבים בהם איננו מצליחים להתמודד, אין בידינו לשנות את המצב או להשפיע עליו כהוא זה, ואנו אובדי עצות וחסרי אונים בשל כך.

כיהודים מאמינים בני מאמינים, ודאי נקום במצבים שכאלה ונכריז קבל עם ועולם ובעיקר כלפי עצמנו כי הכל בידי יתברך, נשנן דיבורי אמונה באדיקות ונעשה הכל כדי להטמיע בקרבנו את ההכרה בכוחו הגדול יתברך.

אולם מה אם נגלה שישנה דרך טבעית, בה בידינו לנקוט כדי להשפיע על המצב?

באותו רגע, למרבה הבושה, פעמים רבות שאנו הופכים להיות 'מעשיים' וניגשים לעבודה, עושים כל שביכולתנו. אז רגע, לאן נעלמה האמונה?

האור החיים הקדוש מלמד אותנו כאן, כי לעתים נדרש מאתנו לקום ולעשות מעשה שייטע בנו את האמונה והביטחון, ולא להיתפס לכך רק כשאין מה לעשות. אמונה וביטחון, מסתבר, אינם רק 'שב ואל תעשה', אלא 'קום ועשה' לכל דבר וענין.

עלינו לדעת ולהפנים כי "הש"ך על ה' יִקְבֹּץ" (תהלים נה, כג) זו הוראה מעשית, טכנית וברורה.

שביבי אור

ניצוצות אש שלהבת מבית מדרשו של האור החיים

בתיבתו על פשר התביעה שנאמרה מפי השי"ת למשה רבנו: "מה תצַעַק אֵלַי", הלא היה זה מתבקש וראוי לכאורה שיעתיר בתפילה בשעה זו, מוסיף רבנו משפט רב משמעות: **"וְאִם לְצַד שֶׁהִרְבָּה לְהַתְפַּלֵּל, הֲלֹא כָּל עוֹד שְׁלֹא נִעְנָה מִהֶעוֹנָה בְּצַד לּוֹ, לֹא יִרְף מִתְפִּלָּה."**

כאן בעצם מביע רבנו את המסר היסודי כל כך, השייך לכל יהודי באשר הוא, אותו אנו מוצאים שכבר דרשו חז"ל (ברכות לב, ב): **"אִם רָאָה אָדָם שֶׁהִתְפַּלֵּל וְלֹא נִעְנָה יִחְזוֹר וְיִתְפַּלֵּל, שְׁנֵאמַר (תהלים כז, יד): 'קִנְיָה אֶל ה' חֲזַק וְיִצְמָץ לְכָבֹד וְקִנְיָה אֶל ה'."**

אין גבול לתפילה, אין מספר פעמים מומלץ, ואין סוף לפנייה הבלתי אמצעית של האדם אל אביו שבשמים. נזכור זאת, וניאחז בכך בכל כוחנו!

בנתיבי החיים

פרקי מחשבה ומוסר לאורו הזך של האור החיים

רבים וגדולים תמהו על מאמר הקב"ה למשה רבנו (יד, טו): **"מָה תִּצְעַק אֵלַי דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְעוּ,"** וכי מה היה לו לעשות בשעה זו אם לא להפיל תחינה לפניו יתברך שיבטל את רוע הגזירה ויציל את ישראל מיד מבקשי נפשם?

אף רבנו תמה על כך, ומתשובתו אנו למדים מסר עצום לחיים, לקח שיש ליישם בכל מישור שהוא והיכן שרק נפנה.

ואלו דברי האור החיים הקדוש: **"אֲכַן יִתְבָּאֵר הָעֵינִין עַל פִּי מֵאֲמָרָם ז"ל שִׁישְׁרָאֵל הָיוּ נִתּוּנִין בְּדִין - מָה אֵלּוּ אֵף אֵלּוּ. וְדָבָר יִדְעָה הוּא כִּי כָּח הִרְחֵמִים הוּא מַעֲשִׂים טוֹבִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאָדָם לְמַטָּה יוֹסִיפוּ כָּח בְּמִדַּת הִרְחֵמִים, וְלִהְיוֹת בְּרִיָּה מִיָּעִיטוֹ הַכֹּחַ."**

במצב שכזה, מסביר רבנו, אין הרבה מה לעשות מלבד לשפר את המעשים, לתקן את דרכינו ולהתקרב אליו יתברך באמת ובתמים, ובכך להוסיף כח למידת הרחמים שתוכל לגבור על מידת הדין ולפעול טוב לאדם.

"אֲשֶׁר עַל כֵּן אָמַר לְמֹשֶׁה תְּשׁוּבָה נִצָּחַת: 'מָה תִּצְעַק אֵלַי', פְּרוּשׁ, כִּי אֵין הַדָּבָר תְּלוּי בְּיַד הָגֵם שְׁאֵנִי חִפָּץ

עֲשׂוֹת נֶס, כִּינּוּן שֶׁהֵם אֵינָם רְאוּיִים, מִדַּת הַדִּין מוֹנֵעַת וְאֵין כָּח בְּרַחֲמִים כְּנֶגֶד מִדַּת הַדִּין הַמוֹנֵעַת.

"וְאָמַר אֵלָיו: 'דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, פְּרוּשׁ, זֹאת הָעֲצָה הַיְעוּצָה לְהַגְבִּיר צֶדֶק הַחֶסֶד וְהִרְחֵמִים - דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִתְעַצְמוּ בְּאֱמוּנָה בְּכָל לֵבָם, וְיִסְעוּ אֶל הָיָם קֵדָם שִׁיחֲלֶק, עַל סֶמֶךְ הַבִּטְחוֹן כִּי אֲנִי אַעֲשֶׂה לָהֶם נֶס, וּבְאֲמָצְעוֹת זֶה תִּתְגַּבֵּר הִרְחֵמִים.

"וְזֹאתָ הָרֵם אֶת מִטָּה, פְּרוּשׁ, בְּאֲמָצְעוֹת מַעֲשֶׂה הַטוֹב נַעֲשֶׂה לָהֶם הֵנִס וּבִקְעָה הָיָם, כִּי גָדוֹל הַבִּטְחוֹן וְהָאֱמוּנָה הֵלֹךְ לְהַכְרִיעַם לְטוֹבָה."

ניקח את הדברים לתשומת לבנו.

בכל פרשת דרכים אליה אנו נקלעים, בכל מצב בו נראה כי שערי שמים חסומים לתפילתנו והסתר הפנים ניכר בחוש, נדע זאת: **"הוּא כִּי כָּח הִרְחֵמִים הוּא מַעֲשִׂים טוֹבִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאָדָם לְמַטָּה יוֹסִיפוּ כָּח בְּמִדַּת הִרְחֵמִים."**

ביכולתנו לשנות את המצב מן הקצה אל הקצה, להביא לכך שיושפע עלינו כל טוב מן השמים ויפתרו כל צרותינו, והכל בכח תורה ומעשים טובים, אמונה וביטחון.

חיים שיש בהם בנתיבי חייו ופועלו של איש האלקים

כבר הובא במדור זה בעבר (פרשת ויקרא) כי היה רבנו שפל ברך וענוותן ביותר ככל שנגע הדבר לכבודו שלו, אולם עמד בכל תוקף לבל יהיו אי מי לערער על חידושי ודברי תורתו רק כדי לקנטר ולהתנצח.

אודות כך מסופר דבר מופלא, הממחיש ביתר שאת את דברי חכמינו ז"ל שאמרו (חולין ז, ב): **"גְּדוּלִים צְדִיקִים בְּמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחֵייהֶם,"** וביותר בענין זה של כבוד הצדיק.

המעשה אירע עם הגה"ק ר' חיים פלאגי זי"ע, אשר באחד הימים התנצח עם דודיו ולחם עמם במלחמתה של תורה, התפללו בדברי רבנו ובאו במחלוקת עזה. דודיו של ר' חיים פלאגי נטו לחלוק על דברי רבנו, ואילו הוא ניצב והגן על דבריו בחירוף נפש תוך שהוא מביא ראיות למכביר ומוכיח כדברי רבנו.

הוויכוח התורני התעצם עוד ועוד, ונמשך לתוך הלילה עד שכמעט עלה השחר. רק באשמורת הלילה האחרונה פנו דודיו לתת מעט תנומה לעפעפיהם, אולם כעבור זמן מועט ביותר קמו בבהלה עצומה ובקולי קולות.

רבנו הקדוש, כך התברר, הופיע בחלומם וביקש לחונקם, זאת משום שלא קיבלו את דעת ר' חיים פלאגי והעזו לעמוד בדעתם נגד דברי רבנו.

גם אתם זכיתם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו

למייל המערכת m028039999@gmail.com

או לפקס 02-5385689

או בנדרים פלוס - באר ישראל

אור הישועות מכתבי הלומדים

כוחה של תורת ה'אור החיים' - איך עמדתי בניסיון

לפני תקופה התמודדתי עם נסיון, הייתי חייב להיות במקום הומה אדם, מקום בו אפשר להכשל בשמירת העינים ח"ו, התפללתי לה: בכל כוחי שאנצל מכך, אך בבואי לאותו מקום ניסה היצר לפתות אותי בכל מיני תירוצים, באותו רגע, בלי לדעת אפילו למה, נזכרתי בסיפור ששמעתי פעם על הרבי ה'נתיבות שלום'. הוא סיפר על אברך שעמד בפני ניסיון דומה ושאלו אותו: **"איך עמדת בו?"**

האברך השיב בכנות: **"יש לנו שיעור בליל שישי עם בני החבורה בלימוד אור החיים הקדוש. אם איענה ליצר, איך אוכל להופיע שם? איך אוכל לשבת עם החברים ולחוש שאני שייך לאותו אור? ואם לא אבוא - כולם ישאלו מה קרה לי, ומה אוכל לענות? לכן החלטתי לא להיכנע!"**

המילים האלו הדהדו בי בעוצמה. הרי גם אני מגיע בכל ליל שישי לשיעור באור החיים הקדוש. זהו רגע שבו אני נטען באור של קדושה, שואב חיות מהדברים הנשגבים של רבנו חיים בן עטר. איך אוכל להופיע לשיעור כשאני יודע שלא עמדתי בניסיון? איך אוכל לשבת מול התורה הקדושה של ה'אור החיים' כשאני נותן לעצמי להיגרר אחרי דברים שמנוגדים לה?

באותו רגע עצמתי את עיניי, כיוונתי את הלב, ואמרתי לעצמי: **"אם אני מחובר ל'אור החיים' הקדוש - יש לי את הכוח לנצח!"** הרגשתי איך קדושת תורתו מחזקת אותי, מעניקה לי כוחות להילחם ולהתגבר.

מאז אני יודע: **תורת ה'אור החיים' אינה רק לימוד - היא כוח שמלווה את האדם בכל צעד, מעניקה לו חיזוק וניצחון ברגעי ניסיון.** כשאדם מחובר לאור הזה, הוא רואה ישועות גם ברוחניות וגם בגשמיות. וזה מה שהציל אותי באותו רגע.

תודה לכם על כל הפעילות ללימוד תורתו הקדושה

א. ו. ביתר עיילת

מתיבתא אור החיים

נגבין מיורשין ורק אי תפס לא מפקינן מיניה, והוא דתפס מחיים (כתובות פה). אם כן היו צריכים לחיות עד אחר הביזה, ולכן לא מתו המצרים אלא אחר ביזת הים. [ובברכת שמעון העיר דבסנהדרין (צא).] אמרו שבזית מצרים היתה תשלומין בשביל שכן העבודה, אבל בבזית הים יש לומר דהוי כמציל מזוטו של ים וזכה בו מההפקר, ואם כן בלאו הכי לא היה שום טענה עליהם].

ובפנים יפות ביאר באופנים נוספים, ע"פ מה שדרשו חז"ל (מכילתא שם) שהיה כל אחד מכיר את המצרי ששעבד בו ולקח ממנו שכרו, ואיתא בסוף יבמות (קכא). שהנטבע במים אין סימן להכירו אחר מותו, כיון שצורתו משתנית, ואם היו מתים בים לא היו יכולים להכירם ליטול שכרם, לכך הוצרכו לחיות על שפת הים כדי שיכירו אותם. ועיי"ש עוד שפירש באופן נוסף.

ומה שכתב רבינו **כי שם גמרו מיתתם**, צ"ב קצת לפי דברי המדרשים ורבינו, דהא משה אמר לישראל (פסוק יג) 'לא תוסיפון לראותם עד עולם', והקשו בזה"ק (ח"ב נג:) אע"ג דכתיב 'וירא ישראל את מצרים מת', מתים ראו, ע"כ. ולכאורה לפי מה שאמרו שעדיין לא מתו, אם כן נמצא שראו ישראל את מצרים בחיים. ובפרדס יוסף כתב בשם מדרש שהיו המצרים גוססין, וממילא רובם למיתה כמו שאמרו בגיטין (כח.), ואפילו מי שנגמר דינו למות נקרא מת וכן מצינו בשור הנסקל שמשעה שנגמר דינו נקרא נסקל.

אמינא אליבא דתרווייהו כי היכי דלא תיקשי קראי אהדדי, ירד פרעה לים והפכו הקב"ה על פניו וכיסוהו המים ולא יצאת נשמתו עד ששלח הקב"ה דברו, ובא מלאך והעלהו מן הים והוליכו לנינוה, כדי לספר שמו בכל הארץ להראותו כח וגבורתו שיתכבד בו, והכי נמי אמור רבנן שמלך אחר כך בנינוה ת"ק שנה, ועליו הכתוב אומר (יונה ג') 'ויגע הדבר אל מלך נינוה', והוא החזיר את בני נינוה בתשובה, ואם תתמה לומר לאחר שנגער בים האיד לא יצא נשמתו, איכא למימר לא לפרעה בלבד נתן כח זה, אלא לכל עמו יורדי הים, דכתיב 'מת' על שפת הים, מומתים ולא מתים, כענין שנאמר 'ויהי בצאת נפשה כי מתה', וכן נמי דרשי רבנן 'וינער ה' את מצרים', נתן בהם כח נעורות לקבל הפורענות.

ובפרדס יוסף הביא לבאר בשם הפנים יפות טעם שנשארו לחיות על שפת הים ורק אח"כ מתו, כיון שאמרו חז"ל (סנהדרין צא). שבזית מצרים היתה בתשלום שכר השעבוד, ולאחר שמתו נפלגו ליורשיהם, וקיימא לן (קידושין יז:) גוי יורש את אביו מן התורה, וקיימא לן ג"כ דמטלטלין אינן

לקראת יו"ט שביעי של פסח נביא בענין שירת הים, בענין מה שכתב רבינו (שמות יד ל): **וירא וגו' מת על שפת הים**. קשה למה הוצרך להודיענו שראהו מת, פשיטא שלא יהיו חיים אחר הטביעה. ורבותינו ז"ל (מכילתא) אמרו כי ראו במיתתו, והודיענו בזה כי שם גמרו מיתתם, והטעם כדי שיכירו בהם ישראל בעודם חיים והם יראו בישראל ותכסם בושה, ולפי זה תהיה כוונת הכתוב על זה הדרך 'וירא ישראל את מצרים' שהיתה יוצאה נשמתו על שפת הים, ותיבת 'מת' נקשרת עם אומרו על שפת הים ולא עם תיבת 'וירא'.

וכך דרשו במכילתא: 'מת' על שפת הים, וכי מתים היו, אלא מתים ולא מתים, כענין שנאמר (בראשית לה יח) 'ויהי בצאת נפשה כי מתה', וכי מתה היתה אלא מתה ולא מתה. וכן תרגם יונתן: 'וחמון ישראל ית מצראי מיתין ולא מיתין רמאין על גיף ימא'. ובפרדס יוסף הביא שכן נמצא בפייט (חזרת הש"ץ לשחרית אחרון של פסח): מומתים ולא מתים, בעודם נפשותם עדיין צורות בחלדם. וראה באריכות במדרש שכל טוב (ישן): 'לא נשאר בהם עד אחד' על שפת הים כולם נכנסו בים וכיסום המים ונגערו. רבי נחמיה אומר חוץ מפרעה, ועליו הוא אומר (לעיל טז) 'ואולם בעבור זאת העמדתיו' וגו', וכתוב (דברים יא ד) 'ואשר עשה לחיל מצרים לסוסיו ולרכבו' וגו'. ויש אומרים, אף באחרונה ירד וטבע, שנאמר (פסוק יז) 'כי בא סוס פרעה ברכבו ופרשיו בים' וגו', ואמר (תהלים קלו טו) 'וניער פרעה וחילו בים סוף'. ואנא

מצא חיים

חידה שבועית בעיין דברי האור החיים

לפתרון החידות יש לעיין בהרחבה באור החיים המבואר ובמדוריו מבית מתיבתא

רבנו מפרש דרך דרש את לשון הכתוב (ה, א): **וְנִפְשָׁם כִּי תַחַטָּא וְשִׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים**, באחת הדרכים הבאות. התדע מהי?

(א) 'חטא' מלשון חסרון, ובא ללמדנו שבעצם שמיעת דבר-איסור נחסרת הנפש ונפגמת.

(ב) כנגד חטאה של נפש האדם, אשר הושבע טרם שירד לעולם 'היה צדיק' ועבר על כך.

(ג) כנגד אוזניו של האדם, הפתוחות לשמוע דברים אסורים ובכך מטמאות את הנפש.

תשובה מגילון קודם: תשובה ג' - דורון ומתנה, על דרך האמור ביעקב אבינו (בראשית לב, יט): 'מנחה הוא שלוחה'.

פתרונות יש לשלוח לא יאחר מיום רביעי בשבוע בלבד לכתובת דוא"ל: m028039999@gmail.com

או בפקס 02-5385689 או 'צדדים פלוס' - באר ישראל

על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לציין כתובת מדויקת וטלפון. 2. לציין בראש הדף עבור חידון 'ובחרת בחיים' ושם הפרשה.

3. בני חו"ל מתבקשים לכתוב כתובת (אדרעס) בארץ ישראל למקרה של זכיה, שישלח לשם.

בין שולחי התשובות תערוך הגרלה על סידור מתיבתא (או על ספר אחר הקיים במלאי כפי שיקולי המערכת).

שם הזוכה

בגיליון פר' בשלח:

ה' ישעיה בונם

קוסטליץ, בני ברק

מחברים להיום

לשמיעת שיטורים ודרשות

חייגו: 02-803-9999

